

H l a v n é ú l o h y a z á m e r y

Mestského ústavu ochrany pamiatok v Bratislave

na rok 2012

Hlavnú náplň činnosti organizácie na rok 2012 budú tvoriť aktivity voči samospráve, či už to bude hlavné mesto, alebo mestské časti. Všetky akcie pre samosprávu sa robia v zmysle nášho štatútu bezodplatne. Voči nesamosprávnym subjektom vystupujeme buď v polohe konzultačnej, alebo v polohe zárobkovej. Konzultačná činnosť sa vykonáva tiež bez nároku na honorár, lebo ide o sprostredkované zabezpečenie povinností obce voči občanom podľa zákona č.49/2002 o ochrane pamiatkového fondu. Realizácii pamiatkových výskumov sa za odplatu venujeme z toho dôvodu, aby sme boli schopní naplniť príjmovú časť nášho rozpočtu, nakoľko sme príspevkovou organizáciou mesta. Táto zárobková aktivita nie je podnikateľskou činnosťou, lebo vyplýva z hlavnej činnosti organizácie podľa nášho štatútu.

A . O d b o r n é p o d k l a d y

Jedná sa o materiály, ktoré dodávame odborným zložkám samospráv, resp. štátnych orgánov pre ich výkon činnosti. Tieto odborné podklady sú zapracované do rozsiahlejších materiálov a stávajú sa ich súčasťou.

A.1. Podklady pre Územný plán hlavného mesta SR Bratislavy

Spracovávanie a dopĺňanie pamiatkových vstupov do územnoplánovacej dokumentácie mesta. Koordinácia medzi Krajským pamiatkovým úradom a hlavným mestom v procese prípravy nových Zmien a doplnkov ÚPN.

A.2. Podklady pre Územné plány zón v rámci Starého Mesta

Spracovávanie a dopĺňanie pamiatkových vstupov. Do ÚPZ premietnuť spracovanú časť „Evidencie pamätihodností mestských častí“, ako aj „Celomestského zoznamu pamätihodností“ v podrobnejšej miere.

A.3. Podklady pre vyjadrenia samospráv

Poskytovanie odborných stanovísk, archívno-historických podkladov a informácií z pamiatkovej oblasti pre potreby vyjadrení hlavného mesta alebo mestských častí.

A.4. Podklady pre vyjadrenia štátnych orgánov

Poskytovanie odborných stanovísk z pamiatkovej oblasti pre potreby Ministerstva kultúry SR, Pamiatkového úradu SR a Krajského pamiatkového úradu Bratislava.

B. Celomestské aktivity

Jedná sa o výsledky pamiatkových prieskumov na celom území mesta, ktorých výsledkom je vytvorenie súpisov, pasportov, alebo evidencií pamiatkovo hodnotných prvkov v danej kategórii. Na základe starších poznatkov, komparácie s inými lokalitami a prieskumu v teréne sa vytvoria kritériá, ktoré slúžia na výber najkvalitnejších objektov a javov do predmetného súpisu alebo evidencie.

B.1. Pamätihodnosti Bratislavy

B.1.1. Zoznam pamätihodností hlavného mesta

V októbri 2010 bol odovzdaný do Mestského zastupiteľstva „Zoznam pamätihodností mestských častí“, ktorý bol uznesením č.1171/2010 zo dňa 28.10.2010 vzatý na vedomie. Tým istým uznesením bolo riaditeľovi MÚOP uložené zabezpečiť v roku 2011 vypracovanie „Celomestského zoznamu pamätihodností“, ktorý by zosumarizoval objekty, javy a názvy celomestského významu. Zoznam bol vypracovaný na základe kritérií odsúhlasených Komisiou kultúry a ochrany historických pamiatok pri MsZ. Zoznam bol zostavený do podoby evidenčných listov, obsahujúcich textové informácie, fotografickú dokumentáciu a mapovú špecifikáciu. Materiál bol predložený do decembrového zastupiteľstva a bol schválený uznesením č. 402 / 2011 zo dňa 15.12. 2012 v predloženej podobe. Zverejnený bol v určenom termíne (do 15. januára 2012) na webovej stránke organizácie. Zoznam sa bude

v ďalšej etape aktualizovať a dopĺňať o nové poznatky. Budú sa spracovávať podnety od občanov, organizácii a obce na zaradenie nových položiek do evidencie.

B.1.2. Zoznam pamätihodností mestských častí

Mestská časť Staré Mesto si uznesením svojho zastupiteľstva v roku 2011 uložila súhlas s vypracovaním Zoznamu pamätihodností na svojom území. V tom roku sa začali rokovania medzi MÚOP a oddelením kultúry MČ s cieľom vypracovať staromestský zoznam pamätihodností. Práce na tomto zozname pokračujú aj v roku 2012, kedy má byť zoznam vypracovaný a schválený zastupiteľstvom MČ Staré Mesto.

V rámci spolupráce s ostatnými mestskými časťami sa budú upresňovať a dopĺňať ich zoznamy pamätihodností. Pre všetky mestské časti sa budú vypracovávať na požiadanie stanoviská k PD pri rekonštrukciách objektov vedených ako pamätihodnosti.

B.2. Pasportizácia cintorínov Bratislavy

V nadväznosti na pasportizáciu cintorínov v roku 2011 (Slávičie údolie, Jarovce, Rusovce, Podunajské Biskupice) budú pokračovať práce na ďalších cintorínoch na území veľkej Bratislavy. Pasport bude štandardne zameraný na významné osobnosti, ako aj na výtvarne hodnotné náhrobky.

B.2.1. Pasportizácia cintorínov mesta – Slávičie údolie._

Po dokončení pasportizácie 1.sektora a VIP-sektora cintorína v Slávičom údolí, ktorý je najväčším v Bratislave, sa pristúpi ku spracovaniu ostatných sektorov č. 2 až 20. Pasport bude štandardne zameraný na zdokumentovanie náhrobkov význačných osobností kultúrneho a spoločenského života, ako aj na výtvarne hodnotné náhrobky.

B.2.2. Pasportizácia cintorínov mesta - Záhorská Bystrica._

Uskutoční sa pasport význačných osobností kultúrneho a spoločenského života, ako aj výtvarne hodnotných náhrobkov. Materiál bude spracovaný vo forme evidenčných listov s fotografickou a mapovou prílohou.

B.2.4. Pasportizácia cintorínov mesta – Karlova Ves

Uskutoční sa pasport význačných osobností kultúrneho a spoločenského života, ako aj výtvarne hodnotných náhrobkov. Materiál bude spracovaný vo forme evidenčných listov s fotografickou a mapovou prílohou .

B.3 Pomníky, pamätníky, tabule a výtvarné diela

B.3.1 Celomestská evidencia

Vo februári sa začne realizovať v teréne pasportizácia pomníkov, pamätníkov, pamätných tabúl a výtvarných diel na území hlavného mesta. Fyzicky ju budú vykonávať pracovníci MÚOP. Cieľom pasportizácie bude vytvorenie celomestskej evidencie týchto artefaktov, ktorá sa použije okrem iného pri formulovaní koncepcie rozmiestňovania pomníkov, pamätníkov a výtvarných diel. Termín spracovania závisí od miery súčinnosti mestských častí, ktoré by mali poskytovať podklady pre spracovanie evidencie na svojom území.

B.3.2 Koncepcia rozmiestňovania

Koncepcia rozmiestňovania pomníkov, pamätníkov a výtvarných diel bude odborným smerným materiálom, v zmysle ktorého by sa po jeho schválení malo hlavné mesto vyjadrovať ku zámerom na zriaďovanie, odstraňovanie alebo premiestňovanie pomníkov, pamätníkov a výtvarných diel. Hlavné princípy koncepcie budú pripravené na pôde MÚOP a následne budú predložené na pripomienkovanie do Odbornej komisie pre tvorbu mesta pri útvare hlavného architekta Bratislavy a na schválenie do Komisie kultúry a ochrany historických pamiatok pri MsZ.

C. Historické výskumy

C.1 Podklady pre Evidenciu pamätihodností

V rámci aktualizácie evidencie celomestského zoznamu aj zoznamu mestských častí sa uskutoční dlhšie dopĺňanie historických podkladov (textových, grafických, fotografických) do evidenčných listov pamätihodností.

Budú pokračovať práce na vytvorení Zoznamu pamätihodností MČ Staré Mesto na základe požiadavky oddelenia kultúry mestskej časti.

C.2 Podklady pre pamiatkové výskumy.

Uskutoční sa dopĺňanie historických podkladov (textových, grafických, fotografických) do architektonicko-historických výskumných elaborátov podľa potreby spracovateľov. Samostatné archívne bádania budú realizované na základe požiadania externých žiadateľov.

C.3. Podklady pre návrhy na vyhlásenie

V rámci existujúcej Dohody o spolupráci budú vypracované odborné podklady pre vyhlásenie vytipovaných objektov za Národnú kultúrnu pamiatku, ktoré použije Pamiatkový úrad SR v procese vyhlasovania.

D. Archeologické výskumy

D.1. Výskumy pre samosprávu:

Archeologický dohľad a výskumy sa budú realizovať na základe požiadaviek hlavného mesta, alebo jednotlivých mestských častí pri pamiatkových obnovách objektov v správe mestských častí.

D.2. Výskumy pre súkromný sektor:

- Bratislavský hrad – bude ukončená a odovzdaná konečná výskumná dokumentácia z nádvorja hradného paláca a zimnej jazdiarne (október 2012);
- bude vypracovaná výskumná dokumentácia zo severnej záhrady v stave, v akom bol výskum investorom prerušený (október 2012);

- boli ošetrené a zakonzervované archeologické nálezy z výskumu;
- Mickiewiczova 9 – bude realizovaná záverečná etapa terénnej časti výskumu podľa harmonogramu stavby a následne bude vypracovaná výskumná správa;
- budova fary v Záhorskej Bystrici – bude realizovaná záverečná etapa terénnej časti výskumu aj s konečnou nálezovou správou .

Ďalšie archeologické výskumy a dohľady budú realizované na základe požiadania externých žiadateľov a investorov.

E. Architektonicko-historické výskumy

E.1. Výskumy pre hlavné mesto:

Odborní pracovníci organizácie budú vykonávať pre hlavné mesto, resp. mestské časti pamiatkové výskumy podľa požiadaviek a potrieb obce. Z dôvodu zlej ekonomickej situácie mesta je momentálne táto činnosť v útlme.

E.2. Výskumy pre súkromný sektor:

Výskumy pre súkromný sektor sa budú realizovať na základe objednávky externých žiadateľov a investorov a na základe rozhodnutia Krajského pamiatkového úradu Bratislava..

F. Umelecko-historické výskumy

Hnuteľné kultúrne pamiatky

Bude spracovaná ďalšia etapa podnetov na vyhlásenie predmetov za hnuteľné národné kultúrne pamiatky. Táto akcia na území hlavného mesta sa vykonáva ako základný výskum v teréne a následne sa vypracúva písomný podnet na zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu. Na základe našich podnetov bude Pamiatkový úrad SR vyhlasovať za NKP ďalšie hodnotné predmety, tvoriace historické a kultúrne dedičstvo obce.

G. Výstavy a expozície

G.1 Stará radnica

Pri príležitosti dní otvorených dverí Bratislavy bude slávnostne sprístupnená trvalá expozícia dejín mesta Bratislavy v priestoroch obnovej Starej radnice s tematikou najstarších dejín Bratislavy - autorskú spoluúčasť za archeologickú časť výstavy majú odborní pracovníci archeologického oddelenia našej organizácie.

G.2 Bratislavský hrad

Výstava „Svedectvo času“ v Klenotnici obnoveného hradného paláca, kde boli spoluautormi odborní pracovníci archeologického oddelenia našej organizácie, bude pokračovať aj v roku 2012. Výstava je venovaná dejinám hradu vo svetle nových a starých archeologických nálezov a sú na nej použité nálezy z archeologického výskumu Bratislavského hradu, ktorý vykonal MÚOP v rokoch 2008 až 2010.

Bude pokračovať aj výstava „Obnova bratislavského hradu“ v Rytierskej sále obnoveného hradného paláca, na ktorú dodali podklady taktiež odborní pracovníci archeologického oddelenia našej organizácie.

H. Mediálne aktivity

- publikačná činnosť pracovníkov oddelenia archeológie našej organizácie s tematikou významného archeologického výskumu Bratislavského hradu , ktorá bude doplnená v danej téme o prednášky pre odbornú verejnosť;
- publikačná činnosť metodických pracovníkov našej organizácie s informatívnymi článkami z pamiatkovej oblasti pre odborné periodiká a mestské noviny;
- k aktuálnym témam budú nahraté vstupy pre Slovenský rozhlas, Slovenskú televíziu a lokálne televízie so zaujímavosťami z pamiatkovej oblasti;
- prezentácia knihy V. Obuchovej a M. Janovičkovej „Každodenný život“ v rámci Kultúrneho leta v Medickej záhrade v spolupráci so Staromestskou knižnicou;

- odborné výstupy z organizácie (pamätihodnosti, pomníky, výskumy) budú prezentované na webovej stránke MÚOP.

I. S e m i n á r e

Šľachta Bratislavskej župy

S Bratislavským samosprávnym krajom budeme organizovať odborný seminár o živote šľachty v bývalej bratislavskej župe. Do programu konferencie prispejeme autorskými prednáškami V. Obuchovej a Z.Zvarovej na tému:

- Bývanie šľachty v Bratislave na konci 19. a začiatkom 20.st.;
- Hospodárske objekty šľachty na Záhorí.

J. G r a n t y

J. 1 Archeologický výskum Bratislavského hradu

Koncom roka 2011 sme na MK SR podali žiadosť o poskytnutie dotácie z programu „Obnov si svoj dom“ na doskúmanie „Rímskej stavby II na severnej terase Bratislavského hradu“. Archeologický výskum tu bol prerušený v júni 2010 a ani napriek prísľubom zo strany investora (NR SR) sme v roku 2011 nemohli tento výskum dokončiť. Z dotácie na rok 2012 by sme chceli doskúmať najdôležitejšiu lokalitu skúmaného areálu severnej záhrady – rímsku stavbu v polohe „pod gaštanmi“.

J. 2 Danube Limes Brand

Koncom roka 2011 sme v rámci nadnárodnej spolupráce „Juhovýchodná Európa 2007-2013“ požiadali o poskytnutie dotácie na prezentáciu výsledkov archeologického výskumu Bratislavského hradu v rámci projektu „Danube Limes Brand“ – rozšírenie dunajského *Limes* (svetové dedičstvo UNESCO na dolnom Dunaji). Získané prostriedky plánujeme použiť v roku 2012 na doskúmanie ťažiskových lokalít severnej terasy Bratislavského hradu, jednak na dokumentáciu a propagáciu nálezov z tohto archeologického výskumu. Hlavným partnerom našej inštitúcie tomto projekte bude katedra dejín Viedenskej univerzity.

J. Spolupráca s inštitúciami

V zmysle štatútu organizácie je jednou z hlavných aktivít ústavu činnosť konzultačná, ktorá sa robí bezodplatným spôsobom. Pod túto činnosť spadá okrem iného aj spolupráca so samosprávou, s partnerskými inštitúciami, s úradmi, školstvom a tretím sektorom.

Staré Mesto

- spolupráca pri príprave obnovy pamiatkových objektov v správe MČ podľa požiadaviek mestskej časti;
- spolupráca s oddelením kultúry MČ na realizácii staromestského zoznamu pamätihodností.

Mestské časti

- spolupráca pri dopĺňaní a aktualizácii Evidencie pamätihodností jednotlivých MČ;
- konzultačná činnosť a zasielanie odborných stanovísk pri zabezpečovaní opráv a obnovy jednotlivých pamätihodností, vedených v evidencii mestských častí.

Múzeum mesta Bratislavy

- realizácia trvalej expozície dejín mesta v priestoroch obnovenej Starej radnice (archeologická časť expozície);
- účasť v redakčnej rade ročenky múzea „Bratislava“;
- publikovanie v ročenke múzea „Bratislava“.

Hist. ústav SAV, Filozofická fakulta UK

- spolupráca na 4.zväzku „Dejín Bratislavy“ s autorskými príspevkami V. Obuchovej do kapitol: „Bývanie“ a „Priemysel“;
- spolupráca na „Kronike Bratislavy“ s autorskými príspevkami V. Obuchovej k téme pamiatok a historickej topografie mesta.

Paming

- spolupráca pri obnove pomníkov a pamätníkov v majetku mesta;
- spolupráca pri pamiatkových obnovách objektov v majetku mesta.

Marianum

- spolupráca pri správe cintorínov z hľadiska historického (vytipovanie osobností kultúrno-spoločenského života) a výtvarného (hodnotné náhrobky).

Fakulta architektúry STU

- konzultačná činnosť a poskytovanie podkladov študentom z dokumentačných fondov MÚOP (odd. dokumentácie);
- odborná spolupráca v odbore metodiky pamiatkovej ochrany, predovšetkým v oblasti pamiatkovej zóny Centrálna mestská oblasť Bratislava.

Filozofická fakulta UK

- pravidelná externá prednášková činnosť pre študentov katedry archeológie FF UK;
- konzultačná činnosť a poskytovanie podkladov študentom z dokumentačných fondov MÚOP (odd. dokumentácie).
- výskumné semináre v teréne pre študentov katedry dejín umenia a katedry archeológie.

Stredné a základné školy

- konzultačná činnosť a poskytovanie podkladov týkajúcich sa pamiatok a dejín Bratislavy (odd. dokumentácie).

Široká verejnosť a bádatelia

- konzultačná činnosť a poskytovanie podkladov týkajúcich sa pamiatok a dejín Bratislavy (odd. dokumentácie).

Pamiatkový úrad SR

- spolupráca na aktualizácii evidencie hnutel'ného pamiatkového fondu;
- spolupráca na vyhlasovaní industriálnej architektúry do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR;
- spolupráca na odbornom-metodickom poli – členstvo v Odborno-metodickej komisii PÚ SR;
- členstvo v subkomisii OMK pre posudzovanie výskumnej dokumentácie z archeologických výskumov.

Krajský pamiatkový úrad Bratislava

- spolupráca na odbornom-metodickom poli – členstvo v poradnej komisii riaditeľa KPÚ BA;
- odborná spolupráca v odbore metodiky pamiatkovej ochrany v PR a PZ.

Ministerstvo kultúry SR

- spolupráca na odbornom-metodickom poli – členstvo v Archeologickej rade ministra kultúry.

Bratislavský samosprávny kraj

- spoluorganizácia konferencie „Šľachta bratislavskej župy“ vrátane dvoch odborných referátov.

Zostavil: PhDr. Ivo Štassel

Bratislava, január 2012